OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto
Siviilioikeus
Lainsäädäntöneuvos Johanna Isoaho
Erityisasiantuntija Mari Kaipomäki

21.5.2025~~20.5.2025~~

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

Asia: Jatkokirjelmä UJ 5/2025 vp U 21/2013 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (lentomatkustajien oikeudet)

Taustaa

Komissio antoi jo 13.3.2013 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 261/2004 ja matkustajien ja heidän matkatavaroidensa ilmakuljetusta koskevasta lentoliikenteen harjoittajien korvausvastuusta 9 päivänä lokakuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2027/97 muuttamisesta (COM/2013/0130 final). Ehdotuksesta on laadittu eduskunnalle selvitys U 21/2013 vp.

Puheenjohtajavaltio Puola on edistänyt useaan kertaan pysähtyneitä neuvotteluja tarmokkaasti käynnistettyään neuvottelut jälleen tammikuussa 2025 neuvoston ilmailutyöryhmässä tavoitteenaan saada asetusehdotusta koskeva neuvoston kanta (poliittinen yhteisymmärrys) hyväksytyksi 5.6.2025 pidettävässä liikenneneuvostossa.

Asetusehdotusta käsitellään vielä neuvoston ilmailutyöryhmässä 22.5. ja ennen neuvostoa pidettävässä Coreper I -kokouksessa, jonka ajankohta on 28.5.

Suomen kanta

Suomi on kannattanut lentomatkustajan oikeuksiin liittyvien asetusten uudistamista. U-jatkokirjeessä (UJ 5/2025) valtioneuvoston kantaa on täsmennetty.

Asetus (EY) N:o 261/2004

Lähtökohdat

Valtioneuvosto katsoo, että asetuksen uudistaminen olisi tarpeellista saattaa

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

loppuun sitä koskevien tulkintaongelmien kuormittaessa runsaasti lentoliikenteenharjoittajia, matkustajia ja riidanratkaisuelimiä. Uudistamistyön loppuun saattamiseksi valtioneuvosto voisi kompromissiratkaisuna kannattaa uudistamista puheenjohtajan kompromissiesityksen tarkoittamalla tavalla tai vähäisin muutoksin, edellyttäen, että matkustajan oikeuksien ja lentoyhtiöiden taloudellisen taakan välillä säilyy riittävä tasapaino.

Vakiokorvaukset ja poikkeukselliset olosuhteet

Valtioneuvosto kannattaa lähtökohtaisesti sitä, että matkustajalle korvataan ajan menetyksestä syntynyt haitta. Valtioneuvosto ottaa huomioon vakiokorvausten aiheuttaman kuormituksen myös lentoyhtiöiden näkökulmasta.

Suomen toiveet vakiokorvausjärjestelmän kokonaisvaltaisemmasta uudistamisesta eivät ole saaneet työryhmätasolla kannatusta. Valtioneuvosto katsoo, että matkustajan kannalta vakiokorvaukset eivät ole kuitenkaan asetukseen kirjatuista matkustajien oikeuksista keskeisin oikeus. Valtioneuvosto painottaa muiden, erityisesti häiriötilanteessa annettavaa apua koskevien säännösten tärkeyttä. Näistä näkökohdista johtuen valtioneuvosto voisi hyväksyä ehdotetut vakiokorvausta ja poikkeuksellisia olosuhteita koskevat säännökset vähäisin muutoksin osana kompromissia.

Asetus (EY) N:o 2027/97

Valtioneuvosto voi kannattaa asetukseen (EY) N:o 2027/97 ehdotettuja uudistuksia puheenjohtajan esittämässä muodossa tai vähäisin muutoksin. Valtioneuvosto kannattaa vammaisten ja liikuntarajoitteisten matkustajien apuvälineiden korvaamista koskevien säännösten parantamista ja selkeyttämistä. Valtioneuvosto voi kannattaa myös käsimatkavaran ja soittimien kuljetusehtojen selkeyttämistä, edellyttäen, että huomioidaan riittävällä tavalla myös kaupalliset ja turvallisuuteen liittyvät näkökohdat.

Pääasiallinen sisältö

Komission ehdotuksen sisältöä on kuvattu kirjelmässä U 21/2013 vp. Puheenjohtajan toisen kompromissiehdotuksen sisältöä on kuvattu jatkokirjelmässä UJ 5/2025 vp. Jatkokirjelmän laatimisen jälkeen puheenjohtaja on julkaissut viimeisimpänä 16.5. kompromissiehdotukset: 7503/2/25 REV 2, 7503/25 ADD 1 REV 2, 7503/25 ADD 2 REV 2, 7503/25 ADD 3 REV 2, 7503/25 ADD 4 REV 2. Merkittävimmät muutokset ovat seuraavat:

Asetus (EY) N:o 261/2004

-Soveltamisala
Asetusta sovellettaisiin edelleen kaikkiin matkustajiin, jotka lähtevät EU:n alueelta, sekä matkustajiin, jotka lähtevät kolmannessa maassa sijaitsevalta lentoasemalta jäsenvaltion alueella sijaitsevalle ja perustamissopimuksen soveltamisalaan kuuluvalle lentoasemalle ja jotka eivät ole saaneet etuuksia tai korvausta ja apua kyseisessä kolmannessa maassa, mikäli kyseisestä lennosta vastaa yhteisön lentoliikenteen harjoittaja. Ehdotuksen soveltamisalan muuttamisesta on käyty runsasta keskustelua neuvoston työryhmässä, mutta nykytilaan ei kuitenkaan puheenjohtajan viimeisimmässä tekstissä ehdoteta muutoksia.

-Vakiokorvaukset
Vakiokorvaukseen oikeuttavan viivästyksen pituus olisi yli 5 tuntia kaikilla EU:n sisäisillä matkoilla ja alle 3500 km:n pituisilla matkoilla sekä 9 tuntia sitä pidemmillä matkoilla. Vastaavat korvausten määrät olisivat 300 ja 500 euroa.

-Uudelleenreititys
Jos lennosta vastaava lentoliikenteenharjoittaja ei ole tarjonnut uudelleenreititystä kolmen tunnin kuluessa, matkustaja voisi järjestää oman uudelleenreitityksensä itse ja saada hyvityksen kuluista 14 päivän kuluessa vaatimuksen toimituksesta. Korvauksen määrälle on ehdotettu katto, joka olisi 400 prosenttia lipun hinnasta.

-Lentoasemien valmius
Kaikilta unionin lentoasemilta edellytettäisiin järjestelyjä, jotta juomavettä ja latausasemia olisi saatavilla, kun aiemmassa kompromissitekstissä ehdotettiin rajaksi 700 000 matkustajaa.

-Suhde pakettimatkadirektiiviin
Kompromissitekstissä on selkeytetty asetuksen ja matkapakettidirektiivin suhdetta. Korvaukset olisi voitava vähentää toisistaan, ja jos lento on pakettimatkan osa, matkustajien ei tulisi hakea lipunhinnan palautusta tämän asetuksen nojalla, jos heillä on vastaava oikeus matkapakettidirektiiviin eli direktiiviin (EU) 2015/2302 pohjautuen.

-Riidanratkaisu
Riidanratkaisua koskevaa säännöstä on typistetty muun muassa sen välttämiseksi, että nyt kysymyksessä olevassa asetuksessa ei annettaisi prosessia koskevia sääntöjä seikoista, joista säädetään jo niin kutsutussa ADR-direktiivissä 2013/11/EU.

-Poikkeukselliset olosuhteet
Poikkeuksellisten olosuhteiden ehdotettu määritelmä sisältää viittauksen asetuksen liitteenä olevaan listaan, jossa on lueteltu poikkeuksellisina pidettävät olosuhteet sekä nyt myös listaan, jossa on lueteltu olosuhteet, joita ei olisi pidettävä poikkeuksellisina. Listaa poikkeuksellisina pidettävistä olosuhteista on laajennettu komission ehdotukseen verrattuna, ja sen sisällöstä keskustellaan edelleen.

Asetus (EY) N:o 2027/97

Sallittuja käsimatkatavaroita ja soittimien kuljetusta koskevien säännösten sisällöstä käydään edelleen keskustelua. Tekstiin on lisätty henkilökohtaista tavaraa ja käsimatkatavaraa koskevia mittoja. Henkilökohtaisen tavaran tulee kuitenkin mahtua istuimen alle ja käsimatkatavaran hattuhyllylle.

Vaikutukset

Vaikutuksia on kuvattu U-kirjelmässä ja jatkokirjelmässä.

Ehdotetuilla muutoksilla on vaikutuksia ensinnäkin matkustajien asemaan, sillä ne selkeyttäisivät useita nykytilassa epäselviä säännöksiä. Ehdotus voisi vaikuttaa siihen, että ulkopuolisen avun tarve riitojen ratkaisijana vähenisi. Korvausta maksettaisiin korvaukseen oikeuttavan tuntimäärän noston johdosta aiempaa harvemmissa tilanteissa. Toisaalta alimpien korvausten määrät nousisivat. Lentoyhtiöille aiheutuvien kustannusten määrä tulisi mahdollisesti laskemaan muun muassa vakiokorvausten lukumäärän laskun sekä riidanratkaisuun liittyvien kustannusten laskun vuoksi.

Neuvottelutilanne

Edellä todetun mukaisesti puheenjohtajavaltio Puolan tavoitteena on saada asetusehdotusta koskeva neuvoston kanta (poliittinen yhteisymmärrys) hyväksytyksi 5.6.2025 pidettävässä liikenneneuvostossa. Asetusehdotusta käsitellään vielä neuvoston ilmailutyöryhmässä ja ennen neuvostoa pidettävässä Coreper I -kokouksessa, jonka ajankohta on 28.5.